

NEYTENDASTOFA

Ákvörðun nr. 9/2007

Kvörtun Norðlenska matborðsins ehf. yfir notkun Matfugls ehf. á orðinu nöggar.

I.

Erindið og málavextir

Með erindi, dags. 2. mars 2006, til Neytendastofu kvartar Indriði Þorkelsson hdl., f.h. Norðlenska matborðsins ehf. yfir notkun Matfugls ehf. á orðinu nöggar yfir framleiðsluvörur sínar. Þar segir að kvartandi sé eigandi vörumerkisins (orðmerkis) naggar og telji að notkun Matfugls á orðinu nöggar brjóti gegn 4. gr. laga nr. 45/1997 um vörumerki og d-lið 7. gr. og 12. gr. laga nr. 57/2005 um eftirlit með óréttmætum viðskiptaháttum og gagnsæi markaðarins.

Í erindinu segir að kvartandi hafi um árabil notað vörumerkið naggar á framleiðsluvörur sínar, þ.e. unnar kjötvörur. Kaupfélag Þingeyinga hafi fengið vörumerkið skráð í vörumerkjaskrá Einkaleyfastofu árið 1996 og við sameiningu Kaupfélags Þingeyinga og Kjötíðnaðarstöðvar KEA undir fyrirtækinu Norðlenska hafi Norðlenska matborðið eignast vörumerkið. Árið 2005 hafi kvartandi orðið þess var að Matfugl hafi í heimildarleysi notað vörumerki kvartanda á framleiðsluvörur sínar sem voru í samkeppni við vörur kvartanda. Kvartandi hafi þá gert Matfugli ljóst að verið væri að brjóta á lögvörðum réttindum Norðlenska matborðsins með notkun orðsins naggar. Matfugl hafi þá hætt notkun orðsins naggar yfir framleiðsluvörur sínar en í byrjun árs 2006 hafi kvartandi orðið þess var að Matfugl notaði orðið nöggar yfir eina framleiðsluvöru fyrirtækisins, þ.e. í samsettri orðmynd fiskinöggar.

Fyrir liggja ákvörðun vörumerkjaskráarrítara nr. 11/1996 í málinu *Sláturfélag Suðurlands svf., Reykjavík gegn Kaupfélagi Þingeyinga, Húsavík*. Þar komi fram að orðið naggar búi yfir nægilegu sérkenni til að fást skráð sem vörumerki yfir kjötvörur. Kvartandi hafi lagt verulega fjármuni í markaðsetningu framleiðsluvara fyrirtækisins undir vörumerkinu naggar og telji notkun Matfugls á orðinu nöggar vera til þess fallna að valda ruglingshættu og gefa í skyn að um sama framleiðanda sé að ræða og á nögguum. Augljós hljóðlíking sé milli orðanna naggar og nöggar og eina sem skilji þá að í framburði séu stafirnir a og ö. Þá geti merking orðanna verið svipuð þ.e. litlir kjöt- eða fiskibitar með raspi.

Kvartandi hafi sent bréf til Matfugls þar sem bent var á að kvartandi teldi notkun Matfugls á orðinu nöggar yfir framleiðsluvörur fyrirtækisins vera brot á

vörumerkjarétti kvartanda. Matfugl hafi mótmælt því og haldið notkuninni áfram. Í ljósi þessa kveðst kvartandi sig knúinn til að snúa sér til Neytendastofu um aðstoð og geri þær kröfur að stofnunin beiti sér í málinu og stöðvi ólögmæta notkun Matfugls á orðinu nöggar.

II.

Málsmeðferð

1.

Með bréfi Neytendastofu, dags. 9. mars 2006, var erindi Norðlenska matborðsins sent Matfugli til umsagnar. Fram kom í bréfinu að það væri mat Neytendastofu að ákvæði 5. og 12. gr. laga nr. 57/2005 um eftirlit með óréttmætum viðskiptaháttum og gagnsæi markaðarins kæmu til álita í málinu. Svar barst frá Árna Hrafni Gunnlaugssyni lögfræðingi, f.h. Matfugls, dags. 5. apríl 2006.

Í svarinu segir að Matfugl notist eingöngu við auðkennið fiskinöggar og telji kvörtunina ekki geta lotið að öðrum orðmyndum en notkun Matfugls á orðinu. Matfugl telji að notkun fyrirtækisins á auðkenninu fiskinöggar sé á allan hátt lögmæt. Orðið naggar vísi til enska orðsins „nuggets“ sem merki ákveðin tilbúin matvæli, að jafnaði litlir tilbúnir kjötbitar með raspi. Orðið naggar sé því lýsandi orð fyrir ákveðin matvæli, þ.e. litla kjöt- eða fiskibita með raspi. Merking íslenska orðsins nöggar sé sú sama og merking enska orðsins „nuggets“.

Þá segir að Matfugl noti eingöngu orðið nöggar í ákveðinni stílfærslu í samsettri orðmynd, þ.e. fiskinöggar og telji þá notkun á orðinu á engan hátt stríða gegn vörumerkjarétti kvartanda né valdi ruglingi í skilningi 12. gr. laga um óréttmæta viðskiptahætti. Grundvallarmunur sé á orðunum naggar og nöggar þar sem það sé stofnsérhljóðinn sem greini orðin að.

Matfugl hafi ríka hagsmuni af því að geta auðkennt vöru sína með þessum hætti. Verndarsvið vörumerkis kvartanda væri of rúmt ef vörumerkið naggar hamli því að keppinautur geti auðkennt vöru sína með heitinu fiskinöggar. Orðið naggar sé almennt orð sem sé lýsandi fyrir ákveðna matvælategund. Margir aðilar noti orðið til að lýsa ákveðinni tegund vöru, þ.e. litlum kjöt- eða fiskibitum með raspi. Sjá má notkun orðsins m.a. á matseðlum veitingahúsa, skólamötuneyta og næringartöflum. Orðið standi við hlið annarra matvælategunda líkt og kalkúna, hangikjöts, grísnitsels, kindahakks o.s.frv. Notkun orðsins verði því að teljast almenn og ekki sé verið að vísa til vörumerkis kvartanda.

Löng hefð sé fyrir því í íslensku máli að notast ekki við hreinar slettur heldur séu erlend orð aðlöguð tungumálinu. Enska orðið „nuggets“ sé þannig aðlagð íslensku tungumáli með orðinu nöggar. Þannig noti Matfugl orðið fiskinöggar til þess að lýsa

framleiðsluvöru sinni, þ.e. litlum fiskibitum með raspi. Það leiði af áskilnaði 6. gr. vörumerkjalaga að Matfugli sé heimil notkun orðsins nöggar auk þess sem 13. gr. sömu laga komi í veg fyrir það að einn aðili geti öðlast einkarétt til orðsins naggar þar sem það sé orð sem sé lýsandi fyrir vöru eða þjónustu.

2.

Með bréfi, dags. 25. apríl 2006, sendi Neytendastofa Norðlenska matborðinu svar Matfugls til umsagnar. Bréf Norðlenska matborðsins er dags. 12. maí 2006. Þar segir að þeim sjónarmiðum Matfugls að ekki sé ruglingshætta fyrir hendi sé mótmælt. Orðin naggar og nöggar vísi bæði til enska orðsins „nuggets“. Það eina sem skilji orðin að eru mismunandi sérhljóðar a og ö sem annar stafur orðanna og í talmáli sé framburður á a og ö mjög líkur. Þá sé beygingarmynd orðanna þannig að í orðinu naggar breytist sérhljóðinn a yfir í ö en í orðinu nöggar breytist sérhljóðinn ö yfir í a. Af því leiði að oft sé veruleg hljóðlíking með orðunum og oft sama orðmynd þó ekki sé um sama beygingarfall að ræða.

Þá er því mótmælt sem kom fram í bréfi Matfugls að frá því að vörumerki kvartanda hafi verið skráð bendi notkun annarra til þess að með orðinu naggar sé verið að vísa til ákveðinnar tegundar matvæla en ekki til vörumerkis kvartanda. Að mati kvartanda verði að líta til þess hver sé að nota vörumerkið. Miklu muni á milli skólaeldhúss eða framleiðanda sem er í samkeppni við eiganda vörumerkisins.

Kvartandi telji notkun Matfugls á orðinu nöggar vera skrumskælingu á orðinu naggar og Matfugl sé vísitandi að misnota vörumerki Norðlenska matborðsins. Þetta telji kvartandi vera brot á áður tilvitnuðum greinum laga um óréttmæta viðskiptahætti og laga um vörumerki. Þá séu fyrri rök ítrekuð

3.

Með bréfi Neytendastofu, dags. 15. maí 2006, var bréf Norðlenska matborðsins sent Matfugli til umsagnar. Svar Matfugls er dags. 2. júní 2006.

Í bréfinu kemur fram að ýmsir aðrir framleiðendur á kjötvörumarkaðinum notist við einhvers konar íslenska útgáfu af enska orðinu „nuggets“ þegar lýsa á þessari tegund matvæla t.d. kjúklinganuggets frá Holtakjúklingum og ýsunuggets frá Fjörfiski. Á umbúðum varanna komi fram hver sé framleiðandi og íslenskir neytendur muni í flestum tilfellum átta sig á að nöggar og naggar séu einungis orð til að lýsa vörutegundinni og gera sér grein fyrir því að um sambærilega vöru sé að ræða en ekki sama framleiðandann. Með vísan til þessa sé ljóst að ekki sé um ruglingshættu að ræða. Orðið nöggar vísi aðeins til vörutegundar, aðili á markaði eigi ekki að geta fengið einkarétt til notkunar á orði sem einvörðungu lýsir vörunni.

4.

Með bréfi Neytendastofu til málsaðila, dags. 21. júní 2006, var tilkynnt að gagnaöflun væri lokið og að þeim yrði tilkynnt ákvörðun stofnunarinnar um leið og hún liggir fyrir. Bréfinu fylgdi listi yfir gögn málsins.

III.

Niðurstaða

Í máli þessu kvartar Norðlenska matborðið ehf. yfir notkun Matfugls ehf. á orðinu nöggar. Fyrirtækin eru keppinautar á sviði matvælaframleiðslu. Norðlenska matborðið á vörumerkið (orðmerki) naggar og telur notkun Matfugls á auðkenninu fiskinöggar yfir eina af framleiðsluvörum fyrirtækisins valda ruglingshættu við þær vörur Norðlenska matborðsins sem auðkenndar eru með vörumerkinu (orðmerkinu) naggar.

Í erindinu er vísað til d-liðar 7. gr. og 12. gr. laga nr. 57/2005 um eftirlit með óréttmætum viðskiptaháttum og gagnsæi markaðarins auk ákvæða vörumerkjalaga nr. 45/1997. Rétt er að taka fram að Neytendastofa úrskurðar eingöngu á grundvelli laga um óréttmæta viðskiptahætti og hér er ekki verið að fjalla um vörumerkjarétt. Í 7. gr. laga um óréttmæta viðskiptahætti er fjallað um samanburðarauglýsingar þar sem beint eða óbeint er verið að vísa til vöru keppinautarins. Neytendastofa telur ákvæðið ekki eiga við í þessu tilfalli þar sem ekki er um samanburð á vörum málsaðila að ræða heldur koma hér til skoðunar heiti á vörum og hvort það valdi ruglingi. Til álita koma 5. og 12. gr. laga um óréttmæta viðskiptahætti.

Í 5. gr. laganna kemur fram að óheimilt sé að hafast nokkuð það að sem brjótí í bága við góða viðskiptahætti í atvinnustarfsemi eins og þeir eru tíðkaðir eða eitthvað það sem óhæfilegt er gagnvart hagsmunum neytenda. Ákvæðið er almenn vísiregla að því er varðar viðskiptasiðferði og er ætlað að stuðla að góðum siðum í viðskiptum. Af ákvæðinu má ráða að í atvinnustarfsemi verði fyrirtæki að virða tiltekin siðferðileg gildi og viðhafa góða viðskiptahætti gagnvart keppinautum sínum og neytendum. Mat á því hvaða viðskiptahætti skuli viðurkenna og hverja ekki er lagt í hendur Neytendastofu og dómstóla. Ákvæði II. kafla laga um óréttmæta viðskiptahætti, svo sem 12. gr. gegna mikilvægu hlutverki sem viðmiðun og til leiðbeiningar við mat á því hvaða kröfur eigi lögum samkvæmt að gera til viðskiptahátta.

Í 12. gr. segir:

„Óheimilt er að nota í atvinnustarfsemi firmanafn, verslunarmerki eða því um líkt, sem sá hefur ekki rétt til er notar, eða reka atvinnu undir nafni sem gefur villandi upplýsingar um eignarrétt eða ábyrgð atvinnurekanda.

Enn fremur er sérhverjum bannað að nota auðkenni, sem hann á tilkall til, á þann hátt að leitt geti til þess að villst verði á því og öðru einkenni sem annað fyrirtæki notar með fullum rétti. “

Í 12. gr. felst almenn samkeppnisregla um vernd auðkenna og er hún til fyllingar á vörumerkjavernd eins og sést glögg af lögskýringargögnum, s.s. greinargerð með frumvarpi til samkeppnislaga. Fyrri málsliður greinarinnar hefur að geyma almennt bann við því að nota auðkenni, t.d. firmanafn og vörumerki, sem annar á. Rétturinn til þessara auðkenna getur hvílt á sérlöggjöf svo sem lögum um vörumerki, lögum um verslunarskrár, firmu og prókúruumboð og því um líkt. Samkvæmt greinargerðinni skiptir ákvæðið máli um viðbótarvernd þá sem framangreind sérlög veiti auðkennum. Þá segir í greinargerðinni að í 2. málslið 12. gr. sé rétturinn til að nota eigin auðkenni takmarkaður á þann veg að óheimilt sé að nota auðkenni þannig að leitt geti til þess að villst verði á því og öðru auðkenni sem annað fyrirtæki noti með fullum rétti. Taki þetta ákvæði til sömu auðkenna og almenna reglan í 1. málslið.

Fram kemur hér að framan að Norðlenska matborðið hefur fengið skráð orðmerkið naggar í vörumerkjaskrá Einkaleyfastofu. Matfugl hefur ekki fengið skráð nöggar sem vörumerki og kemur því 1. ml. 12. gr. til álita þegar meta skal hvort notkun Matfugls á orðinu nöggar gefi villandi upplýsingar um eignarrétt eða ábyrgð atvinnurekanda.

Orðið naggar er viðurkennt íslenskt orð sem er að finna í orðabókum. Orðið táknar m.a. lítinn klett, snaga, pésa, eitthvað smávaxið, harðskeyttan mann og getur vísað til einhverrar lítillar vöru. Ljóst er að orðið getur haft fleiri en eina merkingu. Norðlenska matborðið hefur frá upphafi notað vörumerkið naggar til auðkenningar á litlum kjöt- eða fiskibitum með raspi. Með þeirri notkun vísar orðið til enska orðsins „nuggets“. Bein þýðing á enska orðinu „nuggets“ er biti eða moli en hefur áunnið sér þá merkingu að vísa til lítilla kjöt- og fiskibita með raspi.

Orðið nöggar er ekki að finna í íslenskri orðabók en orðið er íslenskuð útgáfa af enska orðinu „nuggets“. Framburður orðanna er áþekkur þar sem sérhljóðinn u í enska orðinu „nuggets“ er borinn fram eins og íslenski sérhljóðinn ö. Með notkun á heitinu fiskinöggar er Matfugl að vísa til lítilla fiskibita með raspi og er það í samræmi við þá merkingu sem enska orðið „nuggets“ hefur áunnið sér.

Hvorugt orðanna naggar né nöggar er bein þýðing af enska orðinu „nuggets“ heldur er með notkun orðanna fremur verið að vísa til hljóðlíkingar við enska orðið „nuggets“ svo og þeirrar merkingar sem „nuggets“ hefur áunnið sér, þ.e. tilvísun til lítilla fiski- eða kjötbita með raspi. Ljóst er af gögnum málsins að algengt er að hinir ýmsu aðilar sem starfa við matvælaíðnaðinn nota einhvers konar íslenskaða útgáfu af enska orðinu „nuggets“ yfir framleiðsluvörur sem eru litlir kjöt- eða fiskibitar með raspi. Slíkar

Þýðingar verða því að teljast vera almenn heiti sem skírskota til þessarar vörutegundar. Að mati Neytendastofu getur einkaréttur sá er Norðlenska matborðið hefur yfir orðinu naggar ekki komið í veg fyrir að aðrir framleiðendur auðkenni framleiðsluvörur sínar með orðum sem eru afleidd af enska orðinu „nuggets“ og notuð eru í samsettri orðmynd.

Eins og fram hefur komið auðkennir Matfugl eina framleiðsluvöru sína með orðinu fiskinöggar. Neytendastofa fær ekki séð að slík notkun á orðinu nöggar gefi villandi upplýsingar um eignarrétt eða ábyrgð atvinnurekanda. Orðin nöggar og naggar vísa bæði til sömu vörutegundar og talsverð hljóðlíking er með orðunum. Matfugl notar orðið nöggar eingöngu í samsettri orðmynd, þ.e. fiskinöggar. Þá getur einkaréttur á orði ekki komið í veg fyrir að keppinautur noti áþekk orð sem hafa hliðstæða merkingu þegar um er að ræða orð sem vísa til ákveðinnar vöru eða þjónustu. Slík takmörkun á möguleikum keppinauta til að auðkenna vörur sínar með almennum og þekktum hætti yrði að teljast ósanngjörn og ekki til hagsbóta fyrir neytendur. Að þessu virtu er það mat Neytendastofu að Matfugl hafi ekki brotið gegn ákvæðum 5. og 12. gr. laga um eftirlit óréttmætum viðskiptaháttum með notkun á orðinu nöggar í samsettu orðmyndinni fiskinöggar yfir eina af framleiðsluvörum fyrirtækisins.

IV.

Ákvörðunarorð:

„Ekki er ástæða til aðgerða í máli þessu.“

Neytendastofa, 25. apríl 2007